

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.
Concurs. inserțiuni și taxele de abonament se simit administrațiunei tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICĂȘCĂ-ȘCOLĂȘTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Nr. 27/1915 E. G. B.

Concurs.

Se publică concurs pentru 2 ștendii 400 cor. anual din fundațiunea Elena Ghiba Birta pentru anul școlar 1915/16 cu termenul de **28 septembrie** (11 octombrie) a. c.

Indreptățiți la aceste ștendii sunt în prima linie rudeniile testatoarei, iar recurenții neînruțiți, de religiunea gr.-or. rom. din comitatele Arad, Bihor, Bichiș și Cenad numai atunci se primesc, când lipsesc competenți dintre rudeni.

Recurenții au să-și înainteze cererile lor la adresa Comitetului administrativ al fundațiunii Elena Ghiba Birta în Arad, provăzute cu timbru de 1 cor. și instruite cu următoarele documente originale ori copii autentice:

1. Extras din matricula botezaților, provăzut cu clauzula parohului local, că și de prezent aparține bisericei gr.-or. române.

2. Rudeniile mai au să adnezeze și informațiune familiară, prin care pot să dovedească, că sunt înruțiți cu testatoarea.

3. Atestat de paupertate dela diregătoră competentă, cu date pozitive despre starea materială a părinților și a recurențiilor. Acest atestat să fie confirmat prin subscrierea parohului local.

4. Testimoniu școlastic, că au absolvat cel puțin școala elementară cu succes, iar aceia, cari au ascultat deja cursuri la vre-o școală medie sau academie respective universitate, să dovedească, că au câștigat astfel de testimoniu, încât pot trece în cursurile superioare.

5. Certificat medical despre starea sanitară.

6. Dacă recurentul a întrerupt studiile, are să dovedească prin act autentic, unde a fost, și ce purtare a avut.

7. Recurentul să arete specialitatea, la care, locul, unde are să urmeze studiile, precum și dacă are ori ba alt ștendiu. Pentru cazul, că recurentul ar fi înscris dejă la vre-un institut de învățământ, aceasta să o dovedească prin certificat dela direcțiunea respectivului institut.

8. Fiecare ștendist este obligat, ca după terminarea studiilor să asigure comitetul administrativ, că îndată ce își va ajunge scopul dorit

și îi va permite starea materială, va depune pentru totdeauna 50 coroane pentru augmentarea acestei fundațiuni.

9. Petițiunile lipsite de condițiunile de mai sus, ori sosite după termenul de concurs, nu se vor lua în socotintă.

Arad, la 8/21 septembrie 1915.

Pentru comitetul administrativ al fundațiunii
Elena Ghiba Birta:

Ioan J. Papp m. p.
episcop-președinte.

Nr. 4798/1915.

Aviz.

Spre știre se aduce la cunoștința celor interesați, că examenul de cvalificațiune preoțească cu candidații la preoție din dieceza Aradului, prescris prin Statutul organic și Regulamentul special, se va ține în 5/18 octombrie 1915 și zilele următoare la 9 ore anteameaz, în sala de sedințe a Consistorului gr.-or. român din Arad.

La examen sunt admiși toți acei absolvenți de teologie, cari conform §-ului 8 din Regulamentul special au subșternut aici în timpul prescris cererile corespunzătoare instruite.

Recurenții au a-și ajusta recursurile și cu atestat relativ la timpul și ocupațiunea avută dela absolvirea teologiei până la timpul de față.

Arad, la 10/23 septembrie 1915.

*Consistorul gr.-or. român
din Arad.*

Averea confiscată

de principele Mihail Apafi dela mitropolitul Sava Brancovici și fratele său Gheorghe.

Comunicare istorică de *Dr. Ioan Lupas.*

În 2 iulie 1680 s'a adus faimoasa sentință de condamnare contra mitropolitului Sava Brancovici, care fu scos imediat din vladicie și din ceata preoțească, aruncat în temniță și insultat fără nici o considerare la vârsta lui înaintată și la starea sdruncinată a sănătății (> ipso Vladica

morbo egerimo laborante»).¹⁾ Sunt istorici, cari susțin că ar fi îndoelnic, dacă Sava Brancovici a fost insultat și bătut în temnița din Vinți. Față de aceștia însă mărturiile cronicarilor contimporani *Cserei Mihály* și a preotului săsesc *Andrei Gunesch* din părțile Sas-sebeșului vorbesc destul de clar despre suferințele mitropolitului Sava. Și amândoi erau bine informați despre întâmplările din timpul lor. Cel dintâi spune, că Sava Brancovici a fost victima intrigilor lui *Nalácz István* și *Székely László*,²⁾ cari au lăcomit la averea lui, arată că a fost scos din temnița în cămașe și ismene și bătut cu vergi, până ce a căzut cămașa, ismenele și carnea de pe trupul lui. Iar *Gunesch*, care era în timpul acela preot săsesc în *Petrifaláu*, aproape de *Vinți* și putea prin urmare să știe exact, ce s'a întâmplat în ținutul său, spune apriat, că mitropolitul Sava a fost întemnițat, apoi bătut cu bătaii enorme așa, încât peste câțva timp și-a dat sufletul ca un biet nenorocit.³⁾

Ținând samă și de însușirile oamenilor, cari au uneltit contra lui Sava Brancovici, precum și de nelegiuirile, cari erau în timpul acela foarte obicinuite, relatările cronicarilor amintiți par și mai verosimile. Nedreptățile, certele, intrigile, persecuțiile și bețiile cele mai cumplite erau lucruri de toate zilele. Contimporanul *Apor Péter* vorbește despre principele *Apafi* aproape în aceiași termini ca și cronicarul *Cserei Mihály*, care-l prezintă ca pe un om fără nici o grijă pentru afacerile țării și ale casei sale, ca pe unul care ascultă foarte mult de toate șoaptele oamenilor din jurul său și tocmai din acest motiv nici odată nu s'au întâmplat în *Ardeal* atâtea fărâdelegi, ca în timpul acestui principe.⁴⁾ *Székely* și *Nalácz* erau dintre oamenii de casă și de încredere ai lui *Apafi* și »beau groaznic« împreună cu dânsul.⁵⁾ Câte blăstămății nu se puteau pune la cale cu prilejul acelor beții faimoase, în cursul cărora *Apafi* își răcorea gâttele aprins, după cum scrie *Apor*, cu câte o *vadră întreagă de vin* și⁶⁾ mai bine. Din

aceste amănunte, atât de caracteristice pentru principele *Apafi* și oamenii, cari îl împrejmuiau în calitate de sfetnici intimi ai lui, nu va fi tocmai greu a trage oarecari concluzii și asupra valorii ce poate să aibă și asupra crezământului, ce merită motivarea sentinței de condamnare, adusă de sobor în ziua de 2 iulie 1680 contra mitropolitului Sava. »Odată ce era voia Craiului, ca vinovăția să existe, se găsiră marturi și soborul își făcu datoria să osândească.«⁷⁾ Graba principelui *Apafi* de a confiscă imediat averea întreagă dela locuința din *Sibiu* a mitropolitului Sava și a fratelui său *Gheorghe* este de natură de a confirmă și mai mult afirmățiunea lui *Cserei*, că pe Sava l-a răpus lăcomia celor doritori de a pune mâna pe averea lui și a fratelui său.

În 7 zile după pronunțarea sentinței oamenii lui *Apafi*, *Samu*l *Medgyessi* și *Stefan Arpaș* și cu ajutorul magistratului sibiian, isprăviră luarea în samă a averii lui Sava și a fratelui său *Gheorghe* dela locuința din *Sibiu*, așezară în 9 lăzi tot ce au aflat, au sigilat lăzile și au încuiat ușile locuinței, ca mai târziu să poată expedă toate sculele mitropolitului Sava la curtea principelui în *Bălgrad* (*Alba Iulia*).

Acest inventar s'a păstrat în arhiva universității săsești din *Sibiu*, unde este înregistrat astfel: »1680. D. 9. Iul. Nro. 6/13. Inventarium über das Walachischen Bischoffs hiesige Güter sambt der Quittung und etligen Commissionibus«.

Pentru interesantele amănunte, ce el conține, am aflat de bine a-l copia și a-l da publicității. Din cuprinsul lui rezultă, că mitropolitul Sava avea încă din 1674 locuință în *Sibiu* la *Ioan Graffius*, care îi datora 30—40 fl. și interesele pentru acest împrumut le răspundea prin chiria locuinței cedate lui Sava și fratelui său *Gheorghe*. De importanță deosebită e faptul, că în această locuință s'a găsit și o întreagă tipografie cu toate instrumentele de lipsă, cu litere românești și cu 14 saci de tipărituri, cari de asemenea au fost confiscate. Iată deci o dovadă sigură, că partea din motivarea sentinței dela 2 Iulie 1680, în care se spune că mitropolitul Sava n'ar fi îngrijit de tipografie, nu corăspunde adevărului. Ce s'a ales însă după 1680 de tipografia lui și unde vor fi ajuns tipăriturile din cei 14 saci, rămâne o întrebare de deslegat în viitor, după ce alte cercetări stăruitoare prin arhivele ardeleni vor scoate încă la iveală multe lucruri necunoscute până acum.

Dar *Apafi* nu pare a fi fost mulțumit numai cu cele sigilate și confiscate la 9 Iulie 1680 de trimișii săi *Medgyessi* și *Arpassi*. Căci după cum rezultă din o însemnare din registrul de socoteli al magistratului din *Sibiu*, în 29 Septembrie 1680

¹⁾ cf. V. Mangra: »Mitropolitul Sava Brancovici« Arad 1906 pag. 170.

²⁾ »noha Székely Lászlónak közel való attyafja vala (sc. Brancovici), mégis meggyőző a pénznek kívánsága« (Cipariu: Acte și fragmente pag. 270).

³⁾ »primum incarcerationis, postmodum plagibus enormibus tractatus est, ut paulo post inglorius infelicem exhalaret animam« cf. *Andree Gunesch* (pastoris Sabaesiensis) »continuatio Historiae Behleninae ab anno 1663—1690« la *Iosef Trausch*: »Chronicon Fuchsio—Lupino—Oltardinum sive Anuales Hungarici et Transilvanici« vol. II. pag. 135 și urm.

⁴⁾ »Az urak valamire akarták, rávették, nem is menne soha egy fejedelem alatt is annyi sok istentelenség véghez Erdélyben, mint az ő idejében« (*Cserei Mihály* *historiája* Pest 1852 pag. 196).

⁵⁾ »Teleki, Nalácz... rettenetesen megivának« (ibidem 170).

⁶⁾ »Ha innya kezdett az fejedelem gyakran ivott penig, ott senkinek nem lehetett magát menteni, addig kellett innya, mig kidőlt az asztaltól, maga pedig egy veder bort megivott, még sem részegedett soha el, csak levette fejből az bársony kozáksüvegét s mintha megfáradott volna, úgy gözölgött ki az feje tetején az bor ereje, s azután még többet ivott« (*Apor*: *Metamorphosis Transilvaniae*. Tört. Eml. XI. pag. 336 cf. și *Thallóczy Lajos*: »*Apafi Mihály udvara*« în »*Századok*« 1878 pag. 426.

⁷⁾ N. Iorga: »*Sate și preoți din Ardeal*« p. 76.

l-a trimis din nou pe *Samuil Medgyessi*, împreună cu alte trei persoane, la Sibiiu, ca să aducă și »banii vlădicului valah«. Cu acest prilej magistratul a ospătat pe oamenii principelui, dându-le de cină carne de vită⁸⁾ și alte mâncări.

Urmează acum înșirarea tuturor obiectelor inventarizate și confiscate de oamenii principelui Apafi, la locuința din Sibiiu a lui Sava Brankovici, în 9 Iulie 1680:

1680 Die 9 Iuly.

Consignatio bonorum Ollah Püspök Brankovicz Szava & Fr(atr)is ejus Georgy Brankovicz.

1. Kutsiban valo feketé ülés Ládában vadnak ezek.

Egy Lora valo fejr szira teöreök ezüstböl czinált aranyos kantár zabolaja és kantár szára nélkül, ehez valo ugyan fejr szira czinált hasonlo ezüstes aranyos szigeleö, ugyan az kantárhoz valo ezüst lanczokra es fejr szira ezüstböl czinált Lo orára valo eszköz.

On Tál nro 19. Item kisseb Talok nro 2. On Tanyér nro 9. Korda Uramék neve raita.

Négy réz Gyertyartarto, ketteö egy forma, ketteö más formák lábosok.

Egy Portás viseltes czombokos czafrag.

Egy rosz falra valo Táblás ora.

Item egy rosz viseltes zeöld gránat czafrag.

(Va urmă).

Un nou an de catehizație

Luna lui septembrie are un farmec deosebit, florile mai gingașe se duc pe rând și numai cele mai tari și mai rezistente rămân, frunzele și petalele cad lăsând în urma lor roduri frumoase și gustoase, sâmburii, cari cuprind în sine germeii unei vieți noi se risipesc pe pământ. Natura parecă pune la o parte încetul cu încetul poezia și să apucă de muncă grea și prozaică, luând preparativele pentru viitoarea primăvară. E o coincidență firească cu mersul naturii, că cu luna aceasta se redeschid școlile de toate categoriile. Deodată cu peirea florilor și a fluturilor s'a gătat și cu libertatea și jocurile copiilor și pe dânșii îi silește viața cu greutățile de mai târziu să se puie la muncă din bună vreme. Lumina potolită a începutului de toamnă și seriozitatea ce plutește în natura obosită, le șade pe față băieților și fetițelor, cari la glasul clopoțelului se grăbesc la școală. Simt ei săracii instinctiv că de acum încolo locul petrecerilor acasă și pe câmp o va

⁸⁾ »Die 29 Septembris (1690) gab ad. mandatum Ampl. D. D. consulis dem Medgyessi Sámuel Fürstlichen Deák, welcher abermal nach des wallachischen Bischof seine Geldern ist geschicht worden, nebst 3 Personen abendessen vindfleisch etc. Register über alle Expensen, Einnehmungen und Ausgebungen des W. H. Johann Herbert getragenen Stad-Hannan amptes Anno 1680 die Meusis Mart.

lua-o munca grea, munca luminării minții și cultivării inimii. Curțile modestelor noastre școli profesionale devin iarăși sgomotoase de mulțimea copiilor, iar pe învățatori, dar mai ales pe catiheți îi încearcă aceiași grije și teamă ca pe sămănătorul care a eșit la holdă să samene din nou. La roade multe și frumoase se gândesc serios și unii și alții.

Nu e de mirare că gloriosul general al Japonezilor Noghi după ce a pus sabia la odihnă s'a făcut învățator la o școală primară din Tokio.¹⁾ E o potrivă de greu și de frumos să fi general și învățator bun. Cea mai nobilă chemare pe lume e aceea, ca să le dai creștere copiilor ce îți se încredințează, să croești din ei suflete sănătoase fericite și mulțamite cu sine. »Fiestecarele — zice Goethe, — să înceapă cu sine când e vorba de fericire și atunci încetul cu încetul întreaga lume va fi fericită«. Ambiția aceasta o au învățătorii și catiheții cei mai mulți să ferească lumea luminând și fericind singuraticii indivizi. Numai cât profesiunea aceasta este îmbinată cu nenumărate greutăți și pentru aceasta au zis de jă strămoșii nostri că: »quem Di oderunt praeceptorem fecerunt«. Numai cel ce stă zi de zi în școală știe cât e de greu să desrădăcinezi un obicei rău din sufletul copiilor și să le sădești în loc o însușire bună, numai cel ce a mâncat vre-odată pâne dăscălească poate să aprecieze câtă muncă costă să înzestrezi tinerele generații cu cunoștințe din diferite ramuri de științe atât de necesare și de folositoare pentru viața de mai târziu. Nu este de loc ușoară sarcina învățătorilor nostri, dară hotărât mai grea este a catiheților.

Tot ce învățăm în școala poporală este bun și folositor, dar incontestabil cel mai însemnat studiu este religiunea fiindcă numai religiunea e în stare să deie un chiag sufletesc, un centru moral de guvernare omului. Cunoștințele din celelalte studii fie dănele cât de exacte și de numeroase nu sunt în stare să deie o tărnie sufletească copilului și omului de mai târziu, cari să-l păzească de scârbele și ispitele periculoase ale vieții, aceasta o poate face numai religiositatea. E într'adevăr lucru mare să dedai oamenii în cea mai fragedă vârstă 6 ani dearândul la credința ferbinte în D-zeu și la curățenie sufletească. Sentimentul religios sădit temeinic în sufletul elevilor în școala poporală cu anevoie se va mai pierde viața întreagă. Înaintare culturală și raporturi sociale sănătoase numai la acel popor sunt posibile, cari își învață generațiile sale încă de tinere să practice credința, dreptatea și iubirea. De aceea este o chestiune foarte esențială pentru un popor în ce chip se îngrijește de creșterea

¹⁾ Vlahuță: La gura sobei. O școală.

religios-morală a generațiilor lui tinere. Ar trebui deci din an în an bine discutată problema religioasă în școală de către bărbați competenți, dară la noi precum se trece la ordinea zilei cu gesturi magnifice și peste alte chestiuni așa se face și cu problema aceasta. »Mă rog pentrucă avem noi catiheți?! zic unii dintre leaderii noștri culturali, poștească numai și-și împlinescă datorința D-lor și apoi vom ajunge la rezultate splendide«. Dar să ne iertați iubiți cetitori lucrul nu stă chiar așa. Ori cât ar fi catiheții noștri de iscusiți și de diligenți numai ei singuri nu vor produce religiositate în generațiile tinere. Ce folos dacă capul lucră iară celelalte membre stau numai sub influința școlii și a catihetilor, ci mai vârtos sub presiunea familiei și a vieții publice. Deci dacă voim să fim drepecți, să revediem activitatea tuturor factorilor cari cooperează la creșterea generațiilor tinere. Să începem cu primul factor cu preoțimea. I-se dă oare preoțimei noastre posibilitate încă în anii de studii în seminar să se exerciteze din destul pentru chemarea aceasta? fiindcă dacă nu ne îngrijim ca seminariile noastre teologice să aibe destule puteri didactice ca să fie cu puțință adâncirea și tratarea pe larg al studiului catihetic atunci nu mai putem acuză de neglijență preoțimea, care nu a avut de unde să-și câștige cunoștințele necesare pentru o chemare așa de grea și așa de însemnată.

Dar dacă am aveă sute și mii de catiheți excelenți, ce vor folosi dacă familia și viața publică respiră un duh contrar religiei.

Este pe cât de dureros pe atât de adevărat, că în viața familiară atât la țărani cât și la inteligenții noștri s'a încuibat un scârnăv cult pentru materialism, valorile ideale ale vieții se validează tot mai puțin atât la unii cât și la alții. Degeaba se sdrobește catihetul dacă familia nu-i stă întru ajutor, religieuna trebuie trăită, exercitată zi de zi, fiindcă numai așa poate să se prefacă în sângele și în oasele copiilor. Ce nu fac copiii de dragul părinților, cine are înaintea lor mai mare trecere decât mama și tata. Școala muncește curat degeaba dacă copiilor le lipsește exemplul părinților, ori dacă acasă părinții bagatelizează aceea ce copiii au învățat în școală să admire și să iubească.

Iată ce zice un pedagog german în privința aceasta: »Religiositatea unui popor nu depinde dela măsura instrucțiunei religioase în școală, ci mai vârtos dela spiritul ce domnește în singuraticile familii. Adevărata religiositate nu o pot stârni alții în inimile copiilor decât zelul și credința părinților. Unde părinții se fac exemplu

copiilor, acolo chiar o rea și defectuoasă instrucțiune religioasă nu poate produce pagube. Dară dacă familia nu ia o atitudine fermă față de întrebările cele mai înalte ale omenimei, ci încontinuu îndreaptă privirea copiilor asupra celor pământești, atunci cea mai serioasă și mai zeloasă instrucțiune religioasă nu poate duce la rezultate satisfăcătoare«.

Dar ce îndemnuri spre o viață religioasă scot tinerele generații din viața noastră publică? Fiindcă băgați de seamă că copiii văd și aud toate cele ce se petrec în jurul lor. De câte ori nu se vorbește în societatea noastră cu dispreț despre biserică și despre preoți așa că sufletele copiilor ajung de multe ori de-abinelea infectate de păreri și judecăți greșite înaintea catihetilor. Ar trebui odată să străbată puternic în societatea noastră ideea, că atunci când râde de biserică și de preoții ei, de sine singură își bate joc.

Cu câtă cinste și seriozitate vorbește inteligența, de religie, biserică și D-zeu la străini. Ascultați cum răspunde gloriosul general Hindenburg scrisorii omagiale a studențimei din Posen:

»Nu mie îmi compete mulțumita pentru învingerile făcute asupra dușmanilor, ci lui D-zeu care ne-a ocrotit și care să ne ocrotească și pe mai departe și să nu ieie mâna lui de peste noi...«

Sau alt exemplu. Se spune că fostul nostru moștenitor de tron Alțeta Sa Imperială și Regală Francise Ferdinand și Înalta Sa soție voiau odată să cerceteze colecția de antichități a unui ovreu din Francfurt, dar acesta a răspuns că cu durere nu poate satisface dorința înaltelor persoane fiindcă dânsul are sărbătoare.³⁾

Ce bine ar fi deci ca inteligența și țărănimea noastră să ieie exemplu dela străini ce privește cinstirea legii lor strămoșești și a bisericeii, fiindcă e cert ca până când viața familiară și viața publică nu vor trece prin baia renașterii la neamul nostru, școala în general și catehizația în special va săvârși numai o muncă sisifică. Numai atunci vom putea să ne creștem generațiile tinere în duh religios-moral dacă cu toți dela opincă până la vladică vom lucră ca un trup și ca un suflet în privința aceasta.

G.

† Ioan Tripa.

Un suflet de preot pe care însă împrejurările l'au încătușat în o cancelarie notarială. Dar nici acel zăduf n'a înăbușit în el sufletul de preot. De pe patul suferințelor de moarte și-a scris ultima poezie din care transpiră oboseala. »Adevărații patrioți sunt pe câmpul de luptă«, iar

²⁾ Dr. Herman Weimer, Haus u. Leben als Erziehungsmächte p. 27.

³⁾ Vezi ziarul bisericesc Sankt Gerardus Nr. 9. 1915.

falșii patrioți pe acasă etc. e ideea poeziei. El însuși are 3 fii pe câmpul de luptă al patrului în serviciul gremiului diecezan. Când n'a mai putut vorbi, a ridicat înaintea soției 4 degete dela o mână, iar cu cealaltă a făcut semnul că nimic. Așa și-a exprimat durerea, că din 4 băieți nici unul nu e acasă la moartea lui. Cu aceasta durere s'a stins dintre cei vii, binecuvântat de toată suflarea care-i cunoaște nobleța inimei, iar soția deplânge pe cel mai bun soț și fiii pe cel mai bun tată ce poate exista în lume. Acestora le-a lăsat cea mai frumoasă avere: educația aleasă, ce-i face rose alese a neamului românesc.

Născut în Sinitea din părinți țărani în stare bună a primit însuși educație aleasă în gimnaziul din Arad și Poșon. A studiat și teologia, dar împrejurările l'au făcut notar comunal în Igrăș. Volumul său de poezii relevă sufletul lui poetic, care cuprinde în cântece drăgălașe sufletul vieții în care a trăit din care luminează sentimentul lui național învăpăiat. Nemijlocit cu puterea convingerei, fără pretenții de înaltă artă, el e poetul nostru al Aradanilor, cum simțim și vorbim noi. A lui e și cântecul »Calcă române plin de mândrie« și poeziile lui erau cu predicție declamate în concertele noastre populare.

Mai are o mulțime de poezii inedite pe care le scrisese în timpul cât a fost notar

Urmașii lui sigur vor îngriji de aceste scumpe amintiri a gândirei și simțirei adoratului lor părinte.

Iată omul care și în poziția lui espusă a știut să rămână bun român și să dea neamului său o mândrie de fii, în aceeași vreme când și-a împlinit datoria oficială. Căci el eră și ca funcționar de model.

Intristata familie a emis următorul necrolog:

Subscrișii cu inima zdrobită de durere aducem la cunoștință rudeniilor, pretenilor și cunoșcuților încetarea din viață a multă iubitelui și neuitatului nostru soț, tată, socru, bunice, și cumnat: *Ioan Tripa* notar comunal, care în etate de 64 ani după lungi și grele suferințe, împărtășit fiind cu sfintele Taine și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului astăzi Duminecă în 6/19 Septembrie la 11 oare a. m. Rămășițele pămâtescilor ale scumpului defunct să vor așeza spre vecinică odihnă Marti în 8/21 Septembrie la 10 oare a. m. după ritul Bisericii greco-orientale române în cimitierul din Igrăș. Egres — Igrăș la 6/19 Septembrie 1915. Dr. Ioan Tripa, avocat, Adrian Tripa, contabil, Mioara Crista născ. Tripa, Terent Tripa, teolog absolut și Mihai Tripa, stud. politehnic, ca fii și fice. Sofia Tripa, născ. Micu ca soția. Adrian Micu și Rozalia Horváth cumnați. Lucia Tripa născ. Isac, Aurel Crista propr. de banca. ca noră și ginere. Lucia Tripa și Horica Crista ca nepoți.

Dumnezeu bunul să-l odihnească, iar urmașilor săi să le dea puterea de a suportă greumântul pierderii sufletului nobil ce i-a înălțat până acum. În veci pomenirea lui.

Vieața creștină.

Insemnări.*

1. Dumnezeu și lumea.

Dela hotarul comunei noastre în care ne-am născut și am crescut se începe hotarul altei comune, și așa tot mai departe, vecinătatea comunelor nu se mai gată; lângă țara noastră este altă țară și după cum ne arată mapa și globul pământului pe care locuim (noi) este de o extindere foarte mare împărțându-se în mări și continente mari. Pretutindenea locuiesc oameni de diferite rase și limbi, în toate părțile sunt bogății și frumuseți naturale cari desfătează și înveselesc ochii privitorului. Suprafața pământului este ca o icoană foarte frumoasă în care se văd mări cu ape adânci și sălbatiche, râuri și râșoare cari adapă pământul și-l împodobesc ca niște fire de argint, șesuri, coline, dealuri și munți, ogoare roditoare și păduri verzi pline de paseri cântărețe și poame dulci. În miezul pământului se află metale scumpe: diamant, aur, argint și fel de fel de minerale solide și fluide atât de folositoare omenimei. Deasupra noastră se extinde maiestos albastra boltă cerească care ca o mamă bună ne luminează ziua cu soarele, iar noaptea cu luna și cu stelele, zimbindu-ne când cu vremuri bune, când cu furtuni curățitoare și ploa aducătoare de roade. Cu câtă înțelepciune și iubire nemăginită sunt orânduite anotimpurile pe pământ: după iarnă, în cari toate isvoarele vieții se odihnesc sub acoperământul fulgilor albi, vine mândra primăvară cu muguri, cu flori și fluturi, cu raze blânde de soare, cu întreg cuprinsul strălucitor de frumusețe și vieață nouă și viguroasă. Primăvara se coace și trece în vară care ne aduce cornul plin al tuturor bunățiilor, pretutindenea unde privește omul cu ochii vede colori tari și roade coapte plecând fragedele ramuri spre pământ. Câmpurile și livezile sunt inundate de miremele înviorătoare ale fructelor coapte. Șiragul închee toamna încununată, a părere de rău, cu frunza viței de vie galbenă și vestejită. După culegerea rodurilor ei binecuvântate se instăpânește iarăși încetul cu încetul vântul rece prevestitor de iarnă când natura obosită de atâta muncă și rodire, pleacă obosită spre somn.

Oriunde privim în lumea aceasta, în sus sau în jos, pretutindenea ne întâmpină: *atotputernicie, înțelepciune, bunătate și frumusețe* fără margini, așa că sufletul nostru involuntar se umple de umilință și credință și strigă cu psalmistul:

„Mare ești tu Doamne și preamăreț, mare este puterea ta și nemărginită înțelepciunea ta.

Dar oricât de învederat grăește firea și ne arată de făptuitor al ei pe unul și adevăratul Dumnezeu. Și oricât de luminat a descoperit Domnul nostru Isus Hristos oamenilor pe Tatăl *cel ceresc* și *voința* lui totuși sunt destule ființe pe pământ cari se poartă toată vieața lor așa ca și când lumea aceasta nu ar avea creator guvernator și susținător pe unul și adevăratul Dumnezeu. Oamenii cei întunecați la minte și răi la suflet nu împlinesc voia lui Dumnezeu și nu cred în Dumnezeu fiindcă nu-l pot cuprinde cu mintea și vedea cu ochii lor. Dar pe Dumnezeu al vedea nu este cu puțință oamenilor fiindcă firea omenească este

* Dăm publicității seria lungă a acestor însemnări scrise de un preot tiner, model ca pregătire și activitate, — având firma convingere, că aducem un folos mare preoțimei noastre, în rolul ei de catihet. (N. Red.)

cu mult mai slabă și mai mărginită decât să poată cuprinde ființa absolută a creatorului lumii acesteia. Despre sf. Augustin se spune, că gândindu-se odată o zi întreagă asupra temei că în ce chip ar putea descrie pe Dumnezeu oamenilor mai la înțeles s'a ostenit înzădar și a mers să se preumbe pe țărmurile mării. Preumblându-se a văzut un copilăș jucându-se, care turnă cu ulciorul apă din mare în o gropiță săpată în țărmure. La întrebarea sfântului că ce face? copilul a răspuns că el are de gând să toarne cu ulciorul toată apa mării în gropiță. Sfântul a primit cu zâmbet acest răspuns copilăresc dar mergând mai depart ea recăzută iarăși în gândurile, cari l-au frământat ziua întreagă și atunci deodată i-se ivi în minte cugetul că și dânsul săvârșește o muncă asemenea zădarnică ca și copilul întâlnit mai înainte, pentrucă precum e fără putință să torni apele imenze ale mării într'o gropiță chiar așa e eschis ca firea omenească cea mărginită să cuprindă cu mintea ființa nemărginită alui Dumnezeu. Dar dacă nu putem vedea cu ochii și nu putem cuprinde cu mintea pe deplin ființa lui Dumnezeu cea absolută, o putem simți cu inima din fiecare faptură de pe fața pământului. „Căci cele nevizibile ale lui (Dumnezeu), adecă eterna lui putere și dumnezeire să văd lămurit dela crearea lumii, înțelegându-se din fapțuri, zice apostolul Pavel (Epist. către Romani c. I v. 20). Oare cine face ca din bobul de grâu aruncat și putrezit în pământ să răsară fir verde, să crească și să aducă spic plin de rod. Cine îi dă puterea aceasta? Cine a înzestrat florile cu colorile lor frumoase și cu mirosurile lor atât de plăcute? Cine a dat isvoarelor ape tămăduitoarea de boale? Cine a făcut ca cu aceeași gură să poți vorbi, cânta, plânge și râde? Cine a scăpat pe Noe de potop? Cine a ridicat pe Iosif cel credincios și blând din fântâna părăsită deadreapta lui Faraon? Cine a mântuit pe Daniil din gura leilor și pe Iona din pântecul chitului? Cine altul decât bunul Dumnezeu care a făcut lumea aceasta minunată.

Toate câte a vrut Domnul a făcut în ceri și pe pământ în mări și întru toate adâncurile.

Dar dacă, Dumnezeu a făcut lumea și el este stăpân peste dânsa, dacă dela voia Lui sfântă depind toate cele văzute și nevăzute împreună cu viața și fericirea noastră, numai în el să credem, pe El să-l iubim și întru el să nădăjduim și viața noastră să o conformăm voinței Lui sfinte și drepte.

Va urmă.

Alfa.

Incasarea pretențiunilor restante.

Am arătat, că anumite replătiri de împrumuturi, ce se observă la multe din băncile noastre, le reduc în mod însemnat afacerile active și în urmare putem conta cu siguranță, că, din cauza aceasta, și venitul lor va fi mai mic. Pentru contrabalansarea acestei reduceri de venit, am opinat, că — între împrejurările de azi — nu recomandăm inițierea de afaceri nouă, ci îndemnăm băncile, ca cu sumele ce încasează să și replătească angajamentele pasive, reescontul și alte credite similare, iar eventualele surplusuri de numerar să le plaseze ca depozite fructifere la băncile mai mari. Ne-am dat seama, că, prin o astfel de procedură, veniturile băncilor se vor reduce și mai mult. Și cu toate acestea am recomandat-o, având convingerea intimă, că în chipul acesta se urmează mai bine și știind, că ni se pot imbiă și alte căi și mijloace prin cari să pu-

tem ajunge să avem, la finea anului, venituri mai corespunzătoare. Iar între aceste căi și mijloace ne-am gândit în prima linie la *incasarea sistematică și energetică a restanțelor*, înțelegem a pretențiunilor active, rămase neregulate din trecut.

*

Pentru mulți poate va părea curios, că pe deoparte vorbim de replătiri de împrumuturi, ce produc abundență de numerar și pe de altă parte reclamăm încasarea energetică a restanțelor. Este ceva paradoxal, însă adevărat. Căci trebuie să se știe, că nu toți debitorii replătesc împrumuturile lor. Le replătesc, de regulă, nu aceia, cari și în trecut erau oamenii de ordine, cari țineau seamă de scandențe și cari ajungând la bani — caută să se mântuie de datorii. O mare parte din debitorii „băncilor însă, și acum — cu toată abundența de numerar — continuă a persista în indolență și nu și regulează scandențele nici dacă au cu ce și pot să le reguleze. Prin aceasta se adună și sporesc și mai mult restanțele la bănci, cari se văd puse în fața unei grele alternative și anume: sau să facă bilanțuri cu dobânzi restante, abătându-se dela principiile solide de bilanțare din trecut, sau — menținând aceste principii — să sufere o însemnată reducere în cifra profitului curat. Pentru a evita însă și una și alta din aceste două posibilități, se impune — cum am zis mai sus — încasarea restanțelor.

La încasarea acestor restanțe trebuie să se procedă cu precauțiune, cu tact și cu energie. Zicem anume cu precauțiune, pentrucă între restanțe pot obveni și astfel de cazuri, la cari întârzierea de plată e motivată. Aci aparțin de pildă datoriile mobilizațiilor, săraci, a căror familii, pe lângă toată bunăvoința, n'au cum să și aranjeze scadențele. Față de aceștia se recomandă toată bunăvoința și îndurarea. Tocmai de aceea restanțele trebuiesc percurse cu îngrijire și sortate cu tact, ceea ce — dat fiind caracterul provincial al băncilor noastre — nu va fi nici de cum greu de executat. Odată materialul sortat, trebuie purces cu toată energia la încasare. Față de acei debitori, despre cari se va constata, că nu au motiv să nu plătească și pe deasupra că dispun și de mijloace spre acest scop, nu mai e justificat nici un fel de considerație. Să fie provocați a-și satisface îndatoririle, iar dacă pe cale pacinică nu o vor face, să fie constrânși prin o lege să o facă. Altcum nu se poate conta la încasarea restanțelor și la realizarea unor câștiguri fapțice. Dar când vorbim atât de categoric, aceasta nu înseamnă că față de debitorii băncilor, să apelăm imediat la advocați. Nu! Oricât de neglijenți ar fi ei, înainte de a-i împrorocua să li-se facă provocări energice, ba, va fi bine, să se facă și intervenții personale prin conducătorii de afaceri, intervenții, cari, de multe ori, se dovedesc de foarte bune, și au rezultat mulțumitor. Iar când și pe această cale nu se poate obține rezultat, atunci pot urmă împrorocuarile.

Băncile noastre au avut în trecut destulă considerație față de debitorii lor. Pe timpul crizelor economice și lipsei de numărare, nu i-au silit la replătiri, ba au așteptat chiar și cu cametele ani de zile. Atunci eră justificat. Oamenii, nu aveau bani și deci nu puteau plăti. Azi însă, când abia există econom, care să nu facă pe produsele sale bani, nemaiauziți, când chiar și lucrătorul cu palma câștigă întreit ca în trecut — azi așteptările și considerațiile nu mai au loc. Azi băncilor trebuie să li-se dea ce este al lor. Trebuie să li-se dea răsplată pentru trecut și posibilitatea ză-și încaseze câștigurile la cari au resignat de ani de zile. Să

li-se dee, căci această resignare nu arareori a fost împreună cu risic pentru bănci și acționarii lor. Și nu li-se dă, decât numai aceea ce le aparține după dreptate.

Dar pentruca debitorii să-și îndeplinească datorițele către bănci nu vor fi suficiente numai provocările și eventualele acțiuni sumare. E de lipsă, ca toți ceice au înțelegere pentru situația în care se găsesc băncile noastre, să-și facă datorița. În prima linie să și-o facă intelectualii noștri, premergând cu exemplul bun și sfătuind și pe cei mai puțin pricepuți să facă asemenea. Să caute să delătore din credințele țaranului nostru închipuirea, că după războiu, „se vor șterge” datoriile și băncile nu le vor mai putea pretinde. Să-i lumineze, că băncile au fost și vor rămâne aceleași și acum și în viitor. Să-i facă atenți, că poate tocmai după războiu, mulți vor fi avizați să ceară sprijinul băncilor în scopul lucrărilor lor economice și că tocmai pentru aceea acum e bine și cinstit să-și facă datorița. În sfârșit să caute ca prin toate căile și mijloacele să steie în ajutorul băncilor.

Credem, că băncile române merită această considerație. De patruzeci de ani își fac datorița, ajutând și sprijinind cu creditul și obolul lor. Contribuirile lor pentru scopuri culturale românești ar fi poate de ajuns să-și reclame considerația, ce o cerem. Dar altele? Cine le-ar putea enumăra în cadrele unui simplu articol și în împrejurările de azi? Le vom arăta de altădată! — (Rev. Ec.)

CRONICA.

† **Prepozitul Ioan M. Moldovan.** Tipul în care a fost intrupată nobleța inimei și iubirea învățată de neam. zala tradițiilor marilor apostoli ai românismului din Blaj, a încetat din viață în adânci bătrânețe, lăsând de moștenire aceste sfinte tradiții și însemnata sa avere. Tipul lui va fi în veci venerat nu numai în Blaj, ci pretutindenea dincoace și dincolo de hotarele locuite de Români, fără deosebire de confesiune cum el n'a făcutosebire între fiii acelui neam, de ori ce confesiune s'ar fi ținut el. Cu evlavie ne închinăm înaintea memoriei celui mai bun român ce am cunoscut. În veci pomenirea lui.

Necrolog Cu inimă înfrântă de durere la cunoștința tuturor rudeniilor și cunoșcuților, cumcă *Dimitrie Adam* paroh gr. or. rom. în Moșnița în urmarea grelelor suferinți și împărțit cu sânta taină a cuminăcătorei, și-a dat blândul suflet în mâinile Creatorului, Luni în 13 Septemvrie n. (31 August v.) dimineața la 4 oare, în al 70-lea an al etății și în al 46-lea al preoției sale. Osămintele defunctului se vor depune spre vecinică odihnă în cimiterul local, Mercuri în 15 Septemvrie n. (2 Sept. v.) înainte de amiază la 9 ore, premergând, conform tipicului pentru preoți, celebrarea sântei Liturgii. Moșnița, 13 Septemvrie n. 1915. Fieți țărâna ușoară! Familia întristată.

— Cu inimă întristată și frântă de durere aducem la cunoștința tuturor rudniilor, pretinilor și cunoșcuților că mult iubitul și neuitatul nostru soț, tată, fiu, frate ginere și cumnat *Ioan Budiu* preot gr. or. român după un serviciu preoțesc abia de 2½ și tot atâția ani de fericită căsătorie după un morb scurt dar împreună cu grele suferințe și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului în 25 august v. 1915 la 11½ oare e. a. în sanatoriul din Oradea-mare. Rămășițele pămân-

tești ale scumpului nostru defunct sau așezat spre vecinică odihnă în 28 august 1915 în cimiterul familiar din Ueușiș. Vecinică, binecuvântată și neuitată să fie memoria lui. Husasău, la 31 august v. 1915. Emilia Budiu n. Selegan soție. Tiberiu și Letiția fiu și fică. Ioan Budiu și Cristina Moț, părinți. Aurel Budiu, frate Dimitrie Selegean, socru. Cornelia Budiu n. Popovici și George Selegean, cumnați. Il mai deplâng număroase rudeni.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de capelan temporal pelângă păr. Ilie Popescu din Ianova (trațul Timisoara) în temeiul Inaltei rezoluțiuni Consistoriale de sub Nr. 2675/9.4 să scrie de nou concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Biserica și Școala”

Emolumentele sunt: Una jumătate (½) din întreg beneficiul împreună cu parohia părintelui Ilie Popescu afară de întregirea dotațiunei dela stat, care întregire rămâne întreagă a parohului — deci aceasta întregire pentru capelan nici comuna bis. și nici superioritatea bis. nu o poate garanta.

Alesul va fi dator să substituie pe păr. Ilie Popescu în toate funcțiunile divine și pastorale, și va avea să catehizeze și dânsul la școalele din loc.

După beneficiul său va avea alesul să supoarte dările publice.

Parohia de clasa I fiind, dela reflectanți să cere cvalificația prescrisă în concl. Ven. Sinod. eparhial de sub 84 II/1 din 1910. În lipsa astorfel de reflectanți să admit și reflectanți cu cvalificație de cl. II.

Recursele ajustate cu documentele prescrise în *original* — și cu atestat despre serviciul eventual prestat, — adresate com. par. din Ianova, se vor subșterne în termenul legal P. O. Oficiu protopopesc gr. or. rom. al Timișorii (Temesvár Gyv.) Recurenții au a se prezenta cu stricta observare a §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii în vre-o Duminică ori sârbătoare în sft. biserică din Ianova spre a-și arăta desteritatea în cântarea bis. în oratorie și în cele rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Oprea* adm. prot.

—□—

1—3

Pentru postul de paroh, devenit vacant prin trecerea la cele eterne a parohului N. Bogdan, din parohia M. Lazuri cu filia Calea-mare și Cărandul-mare, se publică concurs, cu termen de alegere, 30 zile dela prima publicare.

Beneficiul este: Din M. Lazuri: 1. Casă parohială cu cele de lipsă și intravilan. 2. Pământ parohial 7 iugh. a 1600□ st. 3. Bir parohial 1 vică (30 l.) cucuruz sfârmat dela fiecare nr de casă care se poate răscumpără câte cu 2 cor. Din filia Calea-mare: 1. Un intravilan de 5 cubule. 2. Bir ca în M. Lazuri. Din Cărandul-mare: 1. Bir parohial ca în M. Lazuri. 4. Stotele îndatinate. 5. Întregirea dela stat.

Alesul va avea să provadă catehizările dela școale, fără a pretinde remunerațiune specială dela biserică, precum să și solvească toate dările după beneficiul său.

Fiind parohia de clasa a II-a, reflectanții vor avea a-și înaintă rugările — adresate comitetului par. din M. Lazuri — adiustate cu documentele originale, la P. On. Of. protopopesc din Oradea-mare (Velenta), prezentându-se — cu stricta observare a prescrieldr Reg. p. parohii — în vre-o duminică ori sârbătoare în sf. bi-

serică din M. Lazuri și Calea-mare, spre a-și arăta desteritatea în rituale și oratorie. *Comitetul parohial.*
 În conțelegere cu *Andrei Horvath* protopresbiterul Orăzii-mari.

—□— 2—3

Pe baza ordinului Venerabilului Consistor eparhial din Oradea-mare Nr. 1699 B. 1915 prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei vacante de cl. II. **Căbești**, din protopresbiteratul Beiușului, cu termen de alegere pe ziua de 11/24 octombrie 1915.

Emolumentele sunt:

1. Casă parohială cu grădină și supraedificatele.
 2. Patru holde de pământ, după care alesul paroh va solvi darea.

3. Bir preoțesc, câte jumătate măsură de cucuruz sfărmat dela fiecare număr de casă.

4. Stolele îndatinate datorite de comitetul parohial.

5. Intregirea dela stat.

Alesul e îndatorat a catehiza la toate școlile fără alta remunerațiune.

Cei ce doresc a reflecta la aceasta parohie sunt poftiți a-și înainta recursurile lor, ajustate cu documentele de lipsă, adresate comitetului parohial, — oficiului protopopesc greco-oriental din Beiuș având a se prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare, cu observarea §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, la sf. biserică din Căbești, spre a-și arăta desteritatea în oratorie și rituale.

Beiuș, la 28 august (11 septembrie) 1915.

Moise Popoviciu adm. ppsc.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător la școala vacantă din **F. Bator** (Feketebátor) protopresbiteratul Tinca, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul „Biserica și Școala” pe lângă următorul beneficiu:

a) Dela comuna bisericească în bani gata anual-minte 910 cor. solvite lunarminte, iar diferența o întregește statul fiind sub Nr. 10596/1911 votată deja; stolele legale.

b) Locuință liberă cu 2 odăi, culină, cămară.

c) De încălzirea și curățirea școlii se va îngriji comuna bisericească.

Alesul va fi obligat a presta serviciile cantonale în și afară de biserică, să provadă catehizația întrucât preotul ar fi dispensat, a conduce elevii regulat la sf. biserică în duminici și sărbători.

Vor fi preferiți acei recurenți, cari vor ști înființa cor bisericesc pe lângă o remunerație deosebită.

Recursurile ajustate conform regulamentelor, adresate comitetului parohial se vor înainta P. O. Oficiu ppopesc în Mékerek (Bihar m.), având a se prezenta în vre-o duminică în sf. biserică pentru a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Dat în ședința comitet par. din F. Bator ținută la 12/25 iulie 1915.

Petru Medesan
preot, președinte.

Georgie Bondar
not. com par.

În conțelegere cu mine *N. Rocsin* protopop.

—□— 2—3

Devenind vacant postul de paroh din parohia de cl. III. **Burzuc**, prin aceasta se publică concurs, cu termen de **30 zile** dela prima publicare, pe lângă următoarele:

1. Casă parohială cu supraedificatele.

2. Pământ parohial intra și estravilan 8 iugh. 1541□ st.

3. Bir parohial câte o vică (30 l.) cucuruz sfărmat de Nr. de casă, prețuit în 2 cor. 50 fil., apoi câte 1/2 zi de lucru cu plugul sau cu mânilor, care se poate răscumpăra cu 2 cor. respective cu 40 fileri.

4. Pășune pentru vite.

5. Din pădurea urbarială anual 8 metri de lemne, care după tăierea pădurii se despăgubește anual cu 32 coroane.

6. Stolele îndatinate.

7. Intregirea dela stat.

Darea după pământ și beneficii, o solvește alesul, carele totodată va avea datorința a catehiza la orice școală din parohie, fără să pretindă pentru aceasta ceva dela parohie ori biserică.

Reflectanții la acest post sunt poftiți, ca recursurile ajustate cu documentele originale, adresate comitetului par. din Burzuc, să le înainteze la P. On. Of. protopopesc din Oradea-mare (Velența), având — cu stricta observare a prescrișilor Regulamentului în vigoare — a se prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare în sf. biserică din Burzuc, pentru a-și arăta capabilitatea în tipic și oratorie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu *Andrei Horvath* ppopul Orăzii-mari.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant dela școala confesională gr.-or. rom. din **Fiscut** (Temesfűskut) tractul Lipovei în nex cu ordinul Ven. Consistor de sub Nr. 3793/1915 se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt:

1. În bani gata 1060 cor.

2. Cortel liber în edificiul școlii, cu grădină de 200 stânjini².

3. Spese de conferință în senzul concluzului Ven. Sinod eparhial 91/1914.

4. Pentru scripturistică 10 cor.

5. Dela înmormântări unde va fi poftit 80 fileri.

6. Intregirea salariului se va cere dela stat, carea este asigurată prin rezoluțiunea Ex. Sale Dlui ministru cu Nr. 94987/1913.

De încălzirea și curățirea internă a locuinței învățătoresci se va îngriji învățătorul, iar de curățirea externă și de a salei de învățământ comuna bisericească.

Alesul învățător este îndatorat, să conducă strana, să conducă și supravegheze școlarii la sf. biserică în duminici și sărbători și alte funcțiuni liturgice fără altă remunerațiune.

Reflectanții sunt poftiți să-și înainteze recursurile lor adresate comitetului parohial din Fiscut (Temesfűskut) pe calea Prea Onor. Oficiu protopopesc a Lipovei (Lippa) ajustându-le cu următoarele documente originale:

a) Estras de botez din matricula bis. și de naștere din matricula civilă, b) diplomă de învățător, c) atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány) dela antistia comunei natale, d) declarație privitor la serviciul militar, încât este asentat și a făcut anul de voluntar, ori nu, — având a se prezenta sub durată concursului în vre-o duminică ori sârbătoare în sf. biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința comitetului parohial gr.-or. rom. din Fiscut ținut la 1/14 septembrie 1914.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu *Fabriciu Manuilă* ppresb. insp. școl.

—□— 3—3